

Парламентське дослідження
щодо закордонного досвіду правового регулювання встановлення
спеціальних місць паркування, призначених для водіїв із малими дітьми,
вагітних жінок, а також осіб з інвалідністю*

Анотація. У Парламентському дослідженні проаналізовано закордонний досвід правового регулювання паркування транспортних засобів у частині визначення спеціальних місць паркування, призначених для водіїв із малими дітьми, вагітних жінок, а також осіб з інвалідністю¹. Ці та деякі інші аспекти аналізуються на прикладі окремих держав-членів Європейського Союзу (Німеччини, Польщі, Франції, Італії), а також Сполучених Штатів Америки, Канади, Південної Кореї.

Ключові слова. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»; правила паркування транспортних засобів; спеціальне місце для паркування транспортних засобів, призначене для водіїв із малими дітьми, вагітних жінок, осіб з інвалідністю; картки паркування для людей з обмеженими можливостями.

Вступна частина.

Одним із ключових завдань відновлення України є побудова інклюзивного середовища, де комфортно почуваються всі – у тому числі особи з інвалідністю, особи похилого віку, батьки з дітьми тощо. Доступність як фундаментальний принцип прав людини обумовила сучасну концепцію державної політики – створення безбар'єрного суспільства.

Складною проблемою, з якою доводиться стикатися особам з інвалідністю в нашій державі під час реалізації своїх прав на охорону здоров'я, соціальний захист, освіту, працю та відпочинок, є безбар'єрний доступ до інженерно-транспортної, виробничої, соціальної, культурної, інформаційної інфраструктури.

Україна, як і держави-члени Європейського Союзу (далі – ЄС), визнала Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю², що підтверджує однакове з європейськими державами розуміння проблем інвалідності, способів захисту прав осіб з інвалідністю³, а також необхідності усунення об'єктивних перешкод для

¹ Для цілей Парламентського дослідження та з метою дотримання термінології, що застосовується в положеннях законодавства іноземних держав, у дослідженні поняття «особи з інвалідністю», «особи з обмеженими можливостями» становлять один синонімічний ряд.

² Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 (ратифікована Законом України № 1767-VI від 16.12.2009). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

³ Regulation (EC) No 883/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32004R0883>; Regulation (EC) No 987/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 laying down the procedure for implementing Regulation (EC) No 883/2004 on the coordination of social security systems (Text with relevance for the EEA and for Switzerland). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32009R0987>

самостійного пересування маломобільних осіб і забезпечення їм доступу до відвідування соціально значущих установ: закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо.

Натомість, відсутність законодавчого регулювання питань установа спеціальних місць паркування, призначених для водіїв із малими дітьми, вагітних жінок, а також осіб з інвалідністю в Україні, та існування різних підходів до розуміння їх змісту в законодавстві інших держав обумовлюють актуальність цього дослідження, що передбачає огляд міжнародних стандартів та аналіз закордонного досвіду в цій сфері.

Основна частина.

У цілому, різниця між правилами паркування транспортних засобів в Україні і державах-членах ЄС, а також інших державах світу невелика, оскільки більшість із них, як і Україна, приєдналися до Віденської конвенції про дорожній рух⁴, що є основним міжнародно-правовим документом, покликаним уніфікувати стандарти безпеки дорожнього руху. Водночас особливості регулювання відносин у сфері дорожнього руху, зокрема визначення категорій учасників дорожнього руху, які користуються пільгами та іншими преференціями, встановлюються національним законодавством кожної із таких держав. Окрім загальнонаціонального законодавства, у цій сфері можуть діяти й локальні (установлені органами місцевої влади) правила, якими визначаються, зокрема, особливості паркування транспортних засобів як для осіб з обмеженими можливостями, так і для інших категорій громадян (Див. Додаток 1).

Щодо паркування транспортних засобів, якими керують особи з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, в Україні та закордонних державах (див. Додаток 1).

Для реалізації своїх потреб особи з інвалідністю значною мірою покладаються на громадський транспорт. Законодавство про транспорт, адміністративні та технічні регламенти європейських держав, у тому числі й України, містять норми щодо додержання вимог до конструкцій транспортних засобів, їх частин та обладнання, професійних компетентностей водіїв транспортних засобів у відповідності до потреб осіб з обмеженими можливостями⁵.

Водночас приблизно 40 % осіб з інвалідністю для свого пересування користуються індивідуальними (приватними) автомобілями⁶. Це означає, що

⁴ Конвенція про дорожній рух (Відень, 8 листопада 1968 року), ратифіковано із застереженням і заявами Указом Президії ВР УРСР № 2614-VIII від 25.04.74 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_041#Text

⁵ Звіт про проведення аналізу нормативно-правових актів, програмних документів Кабінету Міністрів України щодо наявності в них положень, спрямованих на забезпечення безбар'єрного простору в галузі транспорту. URL: https://mtu.gov.ua/files/Analysis_NPA_Barrier_free_Transport.pdf

⁶ Graydon W. Bascom, Keith Christensen. The impacts of limited transportation access on persons with disabilities' social participation. URL: https://www.researchgate.net/publication/320642450_The_impacts_of_limited_transportation_access_on_persons_with_disabilities'_social_participation

паркувальні місця для транспортного засобу, якими керує особа з інвалідністю, є важливою складовою інфраструктури, і їх облаштуванню має приділятися певна увага з боку держави.

Спеціальним законодавчим актом, який гарантує право на безоплатне паркування транспортних засобів, якими керують особи з інвалідністю, є Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»⁷. Так, положення статті 30 цього Закону зобов'язують власників спеціально обладнаних чи відведених майданчиків для паркування забезпечити виділення та облаштування в межах майданчиків місць для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю. Кількість таких місць має становити не менше 10 відсотків загальної кількості місць на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування, але не менше одного місця з позначенням таких місць відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою. На місцях для паркування транспортних засобів осіб з інвалідністю не можуть бути розміщені інші транспортні засоби. У разі порушення вимоги передбачена адміністративна відповідальність у вигляді штрафу. Необлаштування місць для паркування транспортних засобів на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб суб'єктів господарювання, які утримують спеціально обладнані чи відведені майданчики для паркування транспортних засобів (стаття 152¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення⁸). Зазначені вимоги вказаного Закону відповідно конкретизовано в нормативно-правових актах, що регулюють відносини у сфері дорожнього руху, зокрема Правилах паркування транспортних засобів⁹, які є загальнообов'язковими до виконання всіма учасниками дорожнього руху в Україні. Згідно із Законом України «Про дорожній рух»¹⁰ організація та порядок паркування транспортних засобів, оплата послуг з паркування транспортних засобів на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування, на вулицях і дорогах населених пунктів визначається Кабінетом Міністрів України.

Крім того, у Державних будівельних нормах України (ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд) визначено вимоги та параметри щодо правильного облаштування місць для паркування особистого автотранспорту осіб з інвалідністю або транспорту, який перевозить осіб з інвалідністю, а саме:

➤ ширина зони для паркування автомобіля особи з інвалідністю повинна бути не менше ніж 3,5 м;

⁷ Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21 березня 1991 р. № 875-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

⁸ Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212²⁴). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n3599>

⁹ Про затвердження Правил паркування транспортних засобів: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 року № 1342. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2009-%D0%BF#Text>

¹⁰ Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. № 3353-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#n641>

- розміри паркувальних місць, які розташовані паралельно до бордюру, обов'язково повинні забезпечувати доступ до задньої частини автомобіля, щоб використовувати пандус або підйомний пристрій;
- паркомісця рекомендується розміщувати поблизу входу до будівель і споруд, але не далі ніж 50 м;
- паркомісця повинні позначатися дорожніми знаками та горизонтальною розміткою відповідно до Правил дорожнього руху з піктограмами міжнародного символу доступності.

Як правило, транспортний засіб водія з інвалідністю або водія, що перевозить пасажирів з інвалідністю, позначений розпізнавальним знаком «Водій з інвалідністю» – квадрат синього кольору зі стороною 150 мм і білим зображенням символу людини в колісному кріслі. Знак розміщується спереду і ззаду на механічних транспортних засобах. При цьому його використання не є обов'язковим. Відповідно до Правил дорожнього руху горизонтальна дорожня розмітка 1.35 позначає місця для паркування індивідуального транспорту осіб з інвалідністю та транспортних засобів, які здійснюють перевезення осіб з інвалідністю¹¹.

В європейських державах і в Україні застосовується дорожня розмітка з міжнародним символом доступу (ISA) – блакитним квадратом із білим (або контрастним кольорами) зі стилізованим зображенням людини в колісному кріслі – для позначення паркувальних місць, або ж такі місця облаштовуються за допомогою дорожнього знаку із цим символом.

Рисунок 1

Рисунок 2

Окрім того, дорожній знак використовується для позначення паркувальних місць, які зарезервовані для тих, хто є власником паркувальної карти особи з обмеженими можливостями. У разі розташування місць для паркування в центрі парковки, дорожній знак дозволяє виявити локацію таких місць паркування серед звичайних.

Європейська паркувальна карта для осіб з обмеженими можливостями

¹¹ Правила дорожнього руху: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>

У державах-членах ЄС для багатьох осіб з обмеженими можливостями приватний автомобільний транспорт залишається найкращою або єдиною можливістю подорожувати й самостійно пересуватися, забезпечуючи автономність. Саме для цього, починаючи з 1998 року, Європейською Комісією було ініційовано питання щодо запровадження європейської паркувальної картки, яка б надавала жителям ЄС, що мають право паркуватися на місцях для осіб з обмеженими можливостями в державі свого проживання, право паркувати своє авто за правилами держави-члена ЄС, в якій вони перебувають.

Так, Рекомендація Ради 98/376/ЄС від 4 червня 1998 року щодо картки паркування для осіб з обмеженими можливостями (далі – Рекомендація 98/376/ЄС)¹² стала першим документом ЄС про взаємне визнання паркувальних карток для людей з обмеженими можливостями на основі стандартизованої моделі Співтовариства. У 2008 році кількість держав-членів ЄС збільшилася через наступні хвилі розширення ЄС, і до Рекомендації 98/376/ЄС були внесені відповідні уточнення згідно з Рекомендацією Ради від 3 березня 2008 року у зв'язку з розширенням ЄС та приєднанням Республіки Болгарія, Чеської Республіки, Республіки Естонія, Республіки Кіпр, Республіки Латвія, Литовської Республіки, Угорської Республіки, Республіки Мальта, Республіки Польща, Румунії, Республіки Словенія та Словацької Республіки¹³.

Згідно з Рекомендацією 98/376/ЄС європейська паркувальна картка відповідає таким умовам:

- особи з обмеженими можливостями повинні мати можливість скористатися зручностями, які надає згадана паркувальна картка, по всій території Співтовариства відповідно до національних правил, що застосовуються в державі, в якій вони перебувають;
- видається відповідно до національних положень на основі стандартизованої моделі картки Співтовариства, описаної в Додатку, яка може використовуватися паралельно з паркувальною картою, виданою в державах-членах;
- починаючи з 1 січня 1999 року, власники карток могли скористатися відповідними паркувальними місцями і засобами, доступними в державі-члені, в якій вони знаходяться;
- держави-члени мали вжити необхідних заходів для того, щоб стандартизовані паркувальні картки Співтовариства для людей з обмеженими можливостями були доступні не пізніше 1 січня 2000 року.

¹² 98/376/ЄС: Рекомендація Ради від 4 червня 1998 року щодо картки паркування для людей з обмеженими можливостями. Офіційний журнал L 167, 12/06/1998 с. 0025 – 0028. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:31998H0376>

¹³ Рекомендація Ради від 3 березня 2008 року про адаптацію Рекомендації 98/376/ЄС щодо картки паркування для людей з обмеженими можливостями у зв'язку з приєднанням Республіки Болгарія, Чеської Республіки, Республіки Естонія, Республіки Кіпр, Республіки Латвія, Литовської Республіки, Угорської Республіки, Республіки Мальта, Республіки Польща, Румунії, Республіки Словенія та Словацької Республіки. Офіційний журнал L 63, 7.3.2008, С. 43–44. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2008/205/oj>

Натомість, власні моделі карток держав-членів ЄС, які діяли в державах до 1 січня 2000 року, продовжували використовуватися на їх територіях після цієї дати до їх фактичної заміни.

Надалі, беручи до уваги той факт, що Рекомендація 98/376/ЄС носить необов'язковий характер для її імплементації в національне законодавство держав-членів ЄС, у них траплялися випадки шахрайства та підробки паркувальних карток, оскільки формат останніх зазвичай досить простий і легко підроблювався, а на практиці він відрізняється в кожній державі-члені, що ускладнювало його перевірку.

У Плані заходів на 2023–2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року¹⁴ жодного заходу щодо проведення оцінки доступності до закладів системи соціального захисту населення або до інших соціально значущих закладів для маломобільних осіб на індивідуальному транспорті не передбачено. Відсутність уваги до проблем щодо місць паркування є неприпустимою з урахуванням зростання чисельності осіб з інвалідністю внаслідок війни.

Політика ЄС щодо осіб з інвалідністю має суттєвий прогрес за напрямом «безбар'єрний простір»¹⁵, а Європейська стратегія з питань інвалідності на 2021–2030 роки¹⁶ містить низку заходів щодо забезпечення та визнання паркувальних карток для осіб з обмеженими можливостями¹⁷ відповідно до Рекомендації Ради 98/376/ЄС¹⁸.

Розуміючи необхідність розширення можливостей для взаємного визнання статусу інвалідності в державах-членах ЄС, забезпечення таким особам мобільності та переваг, пов'язаних з умовами надання послуг паркування, Рада ЄС та Європейський Парламент прийняли Директиву (ЄС) 2024/2841 від 23 жовтня 2024 року про створення Європейської картки інвалідності та Європейської паркувальної картки для осіб з обмеженими можливостями (Текст стосується ЄЄЗ)¹⁹, яка набирає чинності 4 грудня 2024 року. Для адаптації національних законодавств до положень Директиви встановлено строк у 2,5 роки, та 3,5 роки –

¹⁴ Про затвердження плану заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2023 р. № 372-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372-2023-%D1%80?find=1&text=%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2#Text>

¹⁵ Наприклад: Директива Ради 2000/78/ЄС від 27 листопада 2000 року про встановлення загальних рамок для однакового ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_003-00#Text

¹⁶ Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030. URL: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/wp-content/uploads/sites/15/2021/04/European-Strategy-2021-2030EN.pdf>

¹⁷ Parking card for people with disabilities. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/parking-card-for-people-with-disabilities.html#:~:text=This%20Recommendation%20aims%20to%20standardise%20disabilities%205BSee%20amending%20acts%5D>

¹⁸ 98/376/ЄС: Council Recommendation of 4 June 1998 on a parking card for people with disabilities. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31998H0376>

¹⁹ Directive (EU) 2024/2841 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2024 establishing the European Disability Card and the European Parking Card for persons with disabilities (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024L2841>

для впровадження заходів щодо практичної реалізації їх положень. До того ж, були ухвалені позиції Європейського Парламенту про поширення положень Директиви (ЄС) 2024/2841 на осіб з інвалідністю з третіх держав, які проживають на території держав-членів ЄС²⁰.

Відповідно до загальних положень Директиви ЄС 2024/2841 термін «умови та засоби паркування» означає місце для паркування, зарезервоване для осіб з обмеженими можливостями або, де це можливо, осіб, які їх супроводжують або допомагають, включаючи особистих помічників, виключно або в цілому, а також будь-які пов'язані переваги паркування або пільгові умови, що пропонуються особам з обмеженими можливостями, незалежно від того, пропонуються вони на добровільній основі чи накладаються на підставі юридичного зобов'язання.

Положення Директиви (ЄС) 2024/2841 гарантують таке:

- взаємне визнання Європейської паркувальної картки для осіб з обмеженими можливостями державами-членами ЄС;
- Європейська паркувальна картка для осіб з обмеженими можливостями видається або поновлюється державою-членом проживання за заявою особи з обмеженими можливостями або уповноваженою особою відповідно до національного законодавства;
- Європейська паркувальна картка для осіб з обмеженими можливостями видається, а її дія продовжується як безкоштовно, так і платно. Якщо стягується така плата, держави-члени забезпечують, щоб вона не перевищувала відповідних адміністративних витрат і не перешкоджала особам з обмеженими можливостями її запитувати;
- держави-члени повинні забезпечити видачу і поновлення фізичної версії картки, а цифрову версію картки за бажанням після того, як будуть встановлені технічні можливості;
- держави-члени вживають необхідних заходів для забезпечення того, щоб умови та засоби паркування на рівних умовах поширювалися на осіб з обмеженими можливостями – як резидентів так і нерезидентів держави перебування, а також на рівних умовах поширювалися на особу або осіб, які супроводжують або допомагають особам з обмеженими можливостями, включаючи особистого помічника або особистих помічників;
- держави-члени повинні заохочувати приватних операторів оприлюднювати інформацію про спеціальні умови або преференційний режим, а також про умови та засоби паркування, які вони пропонують у доступних форматах.

Щодо відповідальності за порушення правил паркування, то згідно з Директивою (ЄС) 2024/2841 рішення щодо неї має приймати кожна держава-член ЄС самостійно, зокрема визначати штрафні санкції, які застосовуються до

²⁰ POSITION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TC1-COD-2023-0393_EN.pdf; Procedure 2023/0393(COD) of the European Parliament and of the Council extending Directive (EU) 2024/... to third-country nationals legally residing in a Member State. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-70-2024-INIT/en/pdf>

державних органів чи приватних операторів за невиконання відповідних вимог національного законодавства.

Наприклад, в Італії положеннями статті 188 Кодексу дорожнього руху²¹ для порушників, які неправомірно використовують місця паркування транспортних засобів, що обслуговують осіб з обмеженими можливостями, передбачено таке:

- паркування без дозволу підлягає адміністративній санкції у вигляді сплати суми від 168 до 672 євро;
- особа, яка має дозвіл, але не дотримується умов і обмежень, зазначених у дозволі, підлягає адміністративній санкції у вигляді сплати суми в розмірі від 87 до 344 євро.

Наявність у особи Європейської паркувальної картки для осіб з обмеженими можливостями гарантує користування спеціальними місцями для паркування та зручностями, призначеними для осіб з інвалідністю, зокрема це: більші площі паркування; зарезервовані паркувальні місця; безкоштовність або знижена плата за паркування; доступ до зон обмеженого руху. Кожна держава-член ЄС має свою паркувальну картку для осіб з обмеженими можливостями, яка, внаслідок імплементації Директиви ЄС 2024/2841, буде замінена на Європейську паркувальну картку для осіб з обмеженими можливостями (у фізичному або цифровому форматі). Держави-члени ЄС можуть видавати двомовні картки (англійською і національною мовами) та передбачати QR-код як ефективний і простий для впровадження інструмент запобігання шахрайству²².

Рисунок 3

У кожній державі-члені ЄС існує процедура подачі заявок на місцевому, регіональному чи національному рівнях для отримання паркувальних карток для осіб з обмеженими можливостями або осіб, які їх супроводжують або допомагають, включаючи особистих помічників, а також критерії, які мають бути виконані, щоб

²¹ Codice della strada. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:1992-04-30;285!vig=>

²² ANNEX II. Format for the european parking card for persons with disabilities. Front side. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024L2841>

мати право на це. Варто зазначити, що на рівні ЄС врегульовано обов'язок держав-членів вживавати необхідних заходів для забезпечення того, щоб власники Європейської паркувальної картки для осіб з обмеженими можливостями під час подорожі або відвідування держави-члена, відмінної від тієї, в якій вони є резидентами, мали доступ до умов та засобів паркування, зарезервованих для осіб з обмеженими можливостями, на тих же умовах, що й ті, що передбачені в цій державі-члені для власників паркувальних карток для осіб з обмеженими можливостями, виданих у цій державі.

Які категорії осіб з інвалідністю мають право на паркувальну картку – визначається національним законодавством. Як правило, це: користувачі колісних крісел, люди з труднощами при ходьбі, із порушенням зору, із проблемами психічного здоров'я тощо.

У Німеччині паркувальна картка є безкоштовною і надається для паркування у «Синій зоні» транспортних засобів осіб з важкими обмеженими можливостями, зокрема: із надзвичайними вадами ходьби, сліпих, із двосторонньою амелією або фокомелією або зі схожими функціональними обмеженнями (при цьому часові обмеження не застосовуються), зі ступенем інвалідності (GdV) не менше 70 % для функціональних розладів нижніх кінцівок (і поперекового відділу хребта, якщо вони впливають на здатність ходити), і одночасно GdV не менше 50 % для функціональних розладів серця або органів дихання тощо²³.

Щодо врегулювання порядку виділення та облаштування місць для паркування транспортних засобів осіб з інвалідністю, то аналіз нормативної бази європейських держав про дорожній рух і паркування, про рівність та заборону дискримінації, а також положень щодо забезпечення соціальних прав осіб з інвалідністю дозволяє відзначити загальні риси й певні особливості у підходах до облаштування паркувальних місць для транспортних засобів осіб з обмеженими можливостями та меж преференції по сплаті наданої послуги.

Порядок виділення та облаштування місць паркування для осіб з обмеженими можливостями конкретизується на рівні органів місцевого самоврядування, з урахуванням загальних принципів національного законодавства про паркування. Єдиних критеріїв немає, у тому числі щодо ширини паркувального місця.

Значення стандартів ширини паркувальних місць для осіб з інвалідністю різняться в різних державах світу. Так, Європейський Союз і Сполучене Королівство прийняли мінімальну ширину місця парковки – 3,60 м, а мінімальна ширина, визначена для зони висадки, становить 1,20 м (Nishidate та ін., 2008, інформаційні листи щодо дорожнього руху у Великій Британії). Хоча значення ширини менше, ніж в американському стандарті – 3,96 м (13 футів) (Департамент юстиції США, 2010), слід зазначити, що стандарти Європейського Союзу та

²³ Apply for a parking permit for severely disabled people. URL: <https://verwaltung.bund.de/leistungsverzeichnis/EN/leistung/99108009012000/herausgeber/HE-8961291/region/060000000000>

Сполученого Королівства допускають розміщення двох суміжних паркувальних місць для людей з обмеженими можливостями в одній зоні висадки.

Найширший мінімально допустимий простір для паркування осіб з обмеженими можливостями зареєстровано в Австралії. Він становить 4,80 м (інформаційні листи урядів Австралії та Нової Зеландії, 2009), а найвужчий – у Південній Кореї та Японії – 3,50 м (Міністерство будівництва Японії, 1994; Південнокорейський національний інститут спеціальної освіти, 2013). Окрім того, у Південній Кореї ширина зазначеного простору включає ширину розмітки – смуги. Це означає, що ширина паркувального місця може бути меншою за мінімальні 3,50 м²⁴.

Поширеними вимогами до розташування місць, що виділяються для паркування транспортних засобів осіб з інвалідністю на дорогах, парковках, автостоянках, територіях соціально значущих об'єктів, є зручність, наближеність і доступність, тобто забезпечення найкоротшого доступного шляху для входу в будівлю чи об'єкт.

Так, у Румунії правовою базою для облаштування місць паркування є Порядок облаштування місць паркування, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку та державної адміністрації № 189 від 12 лютого 2013 року, відповідно до якого: місця для паркування, призначені для осіб з обмеженими можливостями, розташовуються якомога ближче до головних входів у будівлі або інших місць (менш ніж за 50 метрів від них). Порядком визначено мінімальні розміри паркувального місця, призначеного для осіб з інвалідністю, зокрема користувачів колісних колясок, які становлять 3,70 x 5,40 м. Паркувальні місця розміщуються пакетами з двох місць розміром по 2,50 x 5,40 м для автомобіля та смугою шириною 1,20 м між цими двома місцями для пересування особи, яка користується колісним кріслом²⁵.

Узагальнюючи, зазначимо, що Європейська паркувальна картка для осіб з інвалідністю замінить національні паркувальні картки та забезпечить доступ у всіх державах-членах ЄС до спеціальних місць паркування, особливих умов або преференційного режиму, зручностей, зарезервованих для людей з інвалідністю, таких як безкоштовний доступ або знижені тарифи, пріоритетне місце в громадському транспорті або на зарезервованих місцях для паркування, що вплине на соціальну та економічну інтеграцію та особисту автономію осіб з інвалідністю.

Щодо закордонного досвіду визначення паркувальних місць, призначених для водіїв із малими дітьми, а також вагітних жінок

Насамперед необхідно відмітити, що небагато держав мають спеціальний закон, який регулює порядок створення та функціонування паркувальних зон, призначених для водіїв із малими дітьми, а також вагітних жінок, включаючи відповідні положення у правилах дорожнього руху. Здебільшого політика щодо

²⁴ Research on the rationale of width of disabled parking spaces and correlation of selection by wheelchair users and others. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2214140518304699>

²⁵ Disabled motoring. Romania. URL: <https://www.disabledmotoring.fia.com/country/romania>

створення зон паркування для вагітних жінок та осіб із малими дітьми та правила їх функціонування впроваджуються органами місцевого самоврядування, а також власниками приватних автостоянок (у цьому випадку такі правила мають рекомендаційний характер). Водночас, окремі держави намагаються закріпити на національному законодавчому рівні положення, що регулюють відносини, пов'язані зі створенням та функціонуванням зон паркування для вагітних жінок та осіб із малими дітьми.

Так, ще у 2013 році від парламенту Чеської Республіки було направлено звернення до Європейського центру парламентських досліджень і документації (ЕСРД) із таким запитанням: «Чи існує будь-яке положення (або будь-яка правова база) у правовому порядку вашої країни щодо пріоритетних місць паркування для батьків з дітьми віком до 3 років на паркувальних майданчиках? Якщо так, чи можете ви надати нам кілька основних деталей такого положення (правова основа)?». При цьому, як зазначалося, у чеському законодавстві *«таке положення не діє (і не готується), немає правових підстав для того, щоб оператори паркувальних майданчиків резервували деякі паркувальні місця для сімей із дітьми (батьків із дітьми до 3 років). На небагатьох паркувальних майданчиках можна знайти такі пріоритетні паркувальні місця, призначені для сімей із дітьми. Однак пріоритет надається тільки внутрішніми правилами оператора паркінгу, і надається добровільно, тобто оператора паркувального майданчика не можна змусити резервувати деякі паркувальні місця для сімей із дітьми»*²⁶.

Аналогічну відповідь щодо відсутності законодавчих підстав для того, щоб оператори паркувальних майданчиків резервували деякі паркувальні місця для сімей із дітьми (батьків із дітьми до 3 років), було надано майже всіма державами-членами ЄС, за виключенням **Португалії**, в якій на той час згідно з Правилами, що регулюють умови користування автостоянками та паркувальними майданчиками, затвердженими Законом № 81/2006 від 20 квітня 2006 року, було встановлено:

«Стаття 9.

1. Місця для паркування транспортних засобів, якими керують особи з обмеженими можливостями, ідентифіковані відповідною карткою, для вагітних жінок і тих, хто супроводжує малих дітей повинні бути зарезервовані на автостоянках поблизу пішохідних переходів та за допомогою знаків.

2. На автостоянках користувачам має бути гарантована постійна негайна підтримка принаймні одним співробітником, і якщо цей співробітник не залишається в певному місці, повинна бути забезпечена система зв'язку, яка дозволить користувачам отримати вищезазначену підтримку.

3. Знаки для місць, зазначених у (1), повинні складатися з панелі, відображеної на малюнку:

²⁶ ЕСРД Request 2274. Priority parking places for parents with children. Czechia. 29.04.2013. URL: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/160901>

«Сине тло з білими символами».

Другою державою-членом ЄС у позитивному вирішенні цього питання була **Італія**, яка на загальнодержавному рівні врегулювала визначення паркувальних місць, призначених для водіїв із малими дітьми, а також вагітних жінок, шляхом видачі так званого «рожевого дозволу», визначивши це в Кодексі дорожнього руху. Зокрема, в його оновленій редакції з 1 січня 2021 року діє стаття 188-біс (паркування транспортних засобів для вагітних жінок або батьків із дитиною до двох років), якою встановлено:

1. Для руху та стоянки транспортних засобів, які обслуговують інвалідів, органи, що володіють дорогами, зобов'язані встановлювати й утримувати спеціальні засоби, а також необхідні знаки, що дозволяють і полегшують їх пересування, як це встановлено положенням.

2. Для користування зручностями, зазначеними в параграфі 1, вагітні жінки або батьки з дитиною віком не більше двох років мають дозвіл муніципалітету за місцем проживання у випадках і методами, що стосуються видачі рожевого дозволу, як це встановлено положенням.

3. Будь-яка особа, яка використовує засоби, зазначені в параграфі 1, не маючи дозволу, передбаченого параграфом 2 (або неправильно використовує), підлягає адміністративній санкції у вигляді сплати суми від 87 до 344 євро.

4. Будь-хто, незважаючи на те, що має право, хто користується об'єктами, зазначеними в параграфі 1, без дотримання умов і обмежень, зазначених у дозволі, передбаченому параграфом 2, підлягає адміністративній санкції у вигляді сплати суми від 42 до 173 євро²⁷.

Отже, в Італії хоча й не існує спеціально позначених місць для паркування водіїв із малими дітьми, а також вагітних жінок, однак зазначені категорії осіб можуть користуватися паркувальними місцями, які відведено для осіб з обмеженими можливостями, на підставі «рожевого дозволу» виданого муніципалітетом за місцем проживання таких осіб.

У **Франції** також на національному рівні було передбачено низку заходів для забезпечення доступності вагітним жінкам, зокрема Кодексом соціальних дій та сімей²⁸ (далі – Кодекс) запроваджено видачу (за відповідною заявою вагітної жінки) сімейної пріоритетної картки для полегшення життя її власниці шляхом надання їй пріоритетного доступу до місць у громадському транспорті, а також в певних приймальнях органів державної влади та державних установах. У листопаді 2022 року згідно з офіційними даними, розміщеними на веб-сайті Національної асамблеї

²⁷ Codice della strada. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:1992-04-30;285!vig=>

²⁸ Code de l'action sociale et des familles. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074069/

Франції, було зареєстровано законопроект № 476 «Пропозиція щодо дозволу вагітним жінкам паркувати транспортні засоби на місцях, відведених для людей з обмеженими можливостями»²⁹, яким запропоновано доповнити Главу V Розділу I Книги II цього Кодексу новою статтею (L 215-5), що регламентує пріоритетне паркування вагітних жінок. Зазначеною статтею пропонується дозволити вагітним жінкам (які перебувають на терміні вагітності понад чотири місяці) паркуватися на місцях, призначених для осіб з обмеженими можливостями (осіб з інвалідністю), шляхом надання вагітним жінкам паркувального талону, дійсного протягом шести місяців.

Ідея законопроекту не є новою, відповідні зміни до Кодексу пропонувалися у 2019³⁰ та 2021 роках³¹. Однак запропоновані зміни стали предметом петицій проти них з боку осіб з інвалідністю, оскільки «...кількість місць для осіб з обмеженими можливостями у Франції дуже обмежена, ... у 2020 році у Франції було 753 000 пологів, якщо паркувальний талон надати всім вагітним жінкам, особам з інвалідністю не буде де припаркуватися...»^{32; 33}.

Наразі Кодекс новою статтею (L 215-5) не доповнений, а закріплення на національному рівні надання дозволу вагітним жінкам паркувати транспортні засоби на місцях, відведених для паркування осіб з обмеженими можливостями, залишається дискусійним.

Однак, попри відсутність змін у чинному законодавстві, деякі місцеві органи влади пропонують на місцевих автостоянках паркувальні місця, призначені для вагітних жінок³⁴.

На відміну від Франції, парламент **Румунії** прийняв окремий Закон № 280 від 18 жовтня 2023 року про пріоритетний доступ для вагітних жінок та осіб, які супроводжують дітей віком до 5 років³⁵, який, серед іншого, врегульовує питання створення та функціонування зон паркування для вагітних жінок та осіб із малими дітьми. Так, відповідно до положень зазначеного закону на майданчиках для паркування, що належать державним та приватним суб'єктам господарювання (якщо кількість місць для паркування перевищує 10), щонайменше 4 % від загальної кількості місць для паркування, але не менше 2 місць повинні бути відведені, зарезервовані та/або позначені для паркування транспортних засобів, що

²⁹ Proposition de loi, n° 476. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/16/textes/116b0476_proposition-loi

³⁰ Proposition de loi, n° 1993. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115b1993_proposition-loi

³¹ Proposition de loi, n° 3967. URL: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115b3967_proposition-loi

³² Contre la proposition de loi visant à autoriser les femmes enceintes à utiliser les places handicapées. URL: <https://petitions.assemblee-nationale.fr/initiatives/i-357>

³³ Non à l'appropriation des places de parking pour personnes en situation de handicap! URL: <https://www.change.org/p/olivier-v%C3%A9ran-non-%C3%A0-l-appropriation-des-places-de-parking-pour-personnes-en-situation-de-handicap>

³⁴ Une place de parking réservée aux femmes enceintes. URL: [Une place de parking réservée aux femmes enceintes - Le Parisien](https://www.change.org/p/olivier-v%C3%A9ran-non-%C3%A0-l-appropriation-des-places-de-parking-pour-personnes-en-situation-de-handicap)

³⁵ LEGE nr. 280 din 18 octombrie 2023 privind accesul cu prioritate pentru femei gravide, precum și pentru persoane însoțite de copii cu vârsta de până la 5 ani. URL: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/275466>

використовуються вагітними жінками та особами, які супроводжують дітей віком до 5 років.

За порушення зобов'язань щодо облаштування, резервування та/або позначення місць для паркування вагітних жінок та осіб, які супроводжують дітей віком до 5 років, накладається штраф у розмірі від 2 000 леїв до 10 000 леїв. Особа, яка неправомірно використовує місця для паркування, призначені для вагітних жінок та/або осіб, які супроводжують дітей віком до 5 років, підлягає накладенню штрафу в розмірі від 2 000 леїв до 10 000 леїв.

У **Південній Кореї** положення, що регламентують зазначені умови паркування, передбачені Законом про паркування³⁶ (делегує органам місцевого самоврядування повноваження міністра землі, інфраструктури та транспорту в частині забезпечення полегшення руху автотранспорту, сприяння підвищенню зручності та безпеки громадян шляхом визначення заходів, необхідних для встановлення, утримання та управління автопаркуванням) та Законом про забезпечення доступності для осіб з інвалідністю, людей похилого віку, вагітних жінок тощо³⁷ (далі – Закон про доступність).

Відповідно до положень Закону про доступність власник або керівник цільового об'єкта (парк, громадські будівлі та громадські об'єкти, житловий комплекс, інші будівлі, споруди та їх допоміжні приміщення, де необхідно облаштувати зручності для осіб з обмеженими можливостями) зобов'язаний встановити зону паркування для осіб з обмеженими можливостями на відповідному об'єкті відповідно до законодавства про паркування і стандартів щодо встановлення зручностей. У розумінні Закону про доступність «особами з обмеженими можливостями» є особи з інвалідністю, люди похилого віку, вагітні жінки, тобто особи, які відчувають незручності під час пересування, користування різними засобами у повсякденному житті.

Користування зонами паркування осіб з обмеженими можливостями здійснюється за наявності відповідного знака паркування, який видається (порядок видачі таких знаків паркування затверджується Указом Президента) за заявою таких осіб міністром у справах національних ветеранів та відповідними органами місцевого самоврядування. При цьому зазначений знак паркування може бути відкликаний або може бути обмежена повторна видача такого знаку в разі його використання особою не за призначенням (наприклад, якщо особа передає або позичає такий знак іншій особі). Забороняється у зонах паркування осіб з обмеженими можливостями паркувати транспортний засіб, не позначений

³⁶ 주차장법. URL: <https://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EC%A3%BC%EC%B0%A8%EC%9E%A5%EB%B2%95>

³⁷ 장애인·노인·임산부 등의 편의증진 보장에 관한 법률 URL: <https://www.law.go.kr/%EB%B2%95%EB%A0%B9/%EC%9E%A5%EC%95%A0%EC%9D%B8%E3%86%8D%EB%85%B8%EC%9D%B8%E3%86%8D%EC%9E%84%EC%82%B0%EB%B6%80%EB%93%B1%EC%9D%98%ED%8E%B8%EC%9D%98%EC%A6%9D%EC%A7%84%EB%B3%B4%EC%9E%A5%EC%97%90%EA%B4%80%ED%95%9C%EB%B2%95%EB%A5%A0>

відповідним знаком паркування, а також перешкоджати паркуванню відповідно позначених транспортних засобів у зазначених зонах. На особу, яка перешкоджає паркуванню, накладається штраф у розмірі до 1 млн вон, а особа, яка припаркувала непозначений спеціальним знаком транспорт у зонах паркування осіб з обмеженими можливостями, підлягає штрафу в розмірі до 200 000 вон.

Додаткові правила щодо створення та функціонування зон паркування для осіб з обмеженими можливостями (які не врегульовані на національному рівні) встановлюються відповідними розпорядженнями органів місцевого самоврядування. Наприклад, положеннями Розпорядження про встановлення та управління паркувальними майданчиками в Сеулі³⁸ передбачені «сімейні паркінги», якими мають право користуватися: вагітна жінка або особа, яка супроводжує вагітну жінку; особа, яка супроводжує немовля або дитину дошкільного віку; особа, яка у повсякденному житті має проблеми з пересуванням у зв'язку з похилим віком, або особа, яка супроводжує таку особу. Сімейні паркувальні секції повинні бути встановлені в місці, яке відповідає таким стандартам: у світлому місці без сліпих зон; поруч із в'їздами на автостоянку або ліфтами та сходами, щоб забезпечити доступність, мобільність і безпеку; у місці, яке легко контролюється за допомогою камер відеоспостереження (ССТV) та є добре прохідним; поруч із місцями для паркування людей з обмеженими фізичними можливостями.

Питання місць для паркування в **Канаді** в основному регулюється на рівні провінцій і територій, а не на федеральному рівні. Крім того, кожний окремих муніципалітет зобов'язаний прийняти підзаконні акти щодо управління платою за паркування та дозволами (для людей з обмеженими можливостями).

Досі жодна провінція, територія чи муніципалітет ніколи не встановлювали паркувальні місця для батьків із дітьми.

Хоча провінція, територія чи муніципалітет ще не запровадили паркувальні місця для батьків із дітьми (або вагітних жінок), такі місця існують по всій Канаді. Їх можна знайти на території приватної власності, як правило, на великих автостоянках (біля великих магазинів або торгових центрів).

За винятком Онтаріо, кожна провінція/територія прийняла законодавство щодо регулювання дорожнього руху на території приватної власності, а також на дорогах загального користування, однак у цьому законодавстві не згадується створення паркувальних місць для батьків із дітьми (або вагітних жінок).

У **США** місця для паркування регулюються на муніципальному рівні, а не на федеральному рівні (або навіть на рівні штату). Є лише кілька муніципалітетів, які встановили місця для паркування для вагітних жінок або батьків із дітьми, але це поодинокі випадки. Також муніципалітет або інший місцевий орган влади дозволяє вагітним жінкам отримати за рекомендацією лікаря тимчасові паркувальні наклейки «непрацездатності» на свої транспортні засоби, які дозволяють їм

³⁸ 서울특별시 주차장 설치 및 관리 조례. URL: <https://www.law.go.kr/LSW//ordinSideInfoP.do?ordinSeq=1892099&chrClsCd=010202&gubun=&joNo=0021&joBrNo=02&docCls=jo&urlMode=ordinScJoRltInfoR>

паркуватися на законодавчо визначених місцях для осіб з інвалідністю. У багатьох випадках паркування «поза вулицею» (тобто на автостоянці) є приватним (на землі, що не належить державі), тому правоохоронні органи не можуть забезпечити дотримання правил паркування на цих приватних ділянках. Деякі підприємства розміщують знаки «вагітні жінки» або «матері з дітьми» на зручних місцях для паркування, але це «приватні» місця для паркування, і їх обмежене користування не може бути встановлено законом.

Висновки.

Дискримінація та соціальна ізоляція, яких зазнають особи з обмеженими можливостями, є наслідком середовища, системних бар'єрів у суспільстві, а не самих обмежених можливостей. Схема дозволів на паркування для осіб з обмеженими можливостями була заснована на необхідності зберегти незалежність осіб з обмеженою мобільністю.

Місця паркування для осіб з інвалідністю – це більші за звичайні місця для паркування, розташовані поблизу входу в пункт призначення, що служать людям з обмеженими можливостями, забезпечуючи достатній простір для посадки та висадки з транспортних засобів із засобами для пересування. Ці паркувальні місця мають скорочувати відстань до місця призначення. Звичайно, більша ширина місця для паркування зменшує загальну кількість місць для паркування, які можна розмістити на певній загальній площі, і часто є предметом суперечок між органами планування та постачальниками послуг. Однак забезпечення цих стандартів є необхідним елементом виконання робіт зі створення безбар'єрного середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Особі з обмеженими можливостями потрібен доступ до паркувального майданчика для інвалідів через його розмір і наявні зручності. Доступне спеціальне місце для паркування дає змогу водієві чи пасажиру пересісти в колісне крісло чи вийти з автомобіля за допомогою інших допоміжних або механічних засобів. Доступні місця для паркування мають бути розташовані поблизу соціально необхідних об'єктів, щоб люди мали доступ до: роботи, освіти, пошти, магазину, банку, громадських місць тощо. Значення доступних паркувальних місць не можна недооцінювати, оскільки їх наявність підтримує право осіб з обмеженими можливостями на інтеграцію. Варто зазначити, що паркувальна карта осіб з інвалідністю не дає право її власнику паркуватися на автобусних смугах, вантажних майданчиках, одиночних або подвійних жовтих лініях чи в будь-якій іншій зоні обмеженого доступу.

Забезпечення доступного середовища для осіб з інвалідністю, у тому числі маломобільних груп населення, має стати предметом уваги держави. Відбудова України – це можливість створити краще майбутнє на основі принципів доступності, енергоефективності та екологічності відповідно до стандартів ЄС. Із цього переліку пріоритетом стає безбар'єрність, адже під час війни кількість людей

з інвалідністю зростає. Чим більше змінюється середовище, тим більше люди думають про безбар'єрний доступ. Це стає соціальною нормою.

Правове врегулювання запровадження спеціальних місць паркування, призначених для осіб з інвалідністю, ґрунтується на єдиних, спільних, основоположних для держав-членів ЄС правових принципах, вимогах і стандартах лише щодо визначення паркування для осіб з обмеженими можливостями. Для цього Рада ЄС та Європейський Парламент прийняли Директиву (ЄС) 2024/2841 від 23 жовтня 2024 року про створення Європейської картки інвалідності та Європейської паркувальної картки для осіб з обмеженими можливостями.

Національним законодавством держав-членів ЄС, а також інших держав світу не встановлюються єдині вимоги щодо визначення спеціальних місць для паркування, призначених для водіїв із малими дітьми, а також вагітних жінок. У більшості держав ініціатива і прийняття рішень щодо вирішення таких питань належить місцевим органам влади. Ці рішення виходять із різних місцевих умов, тому різняться в кожному регіоні та місті. Натомість, узагальнюючи вищенаведений досвід таких держав-членів ЄС, як Португалія, Італія, Румунія, а також досвід Південної Кореї, можна зробити висновок, що визначення відповідних місць для паркування зазначених осіб можна встановити на рівні закону, передбачивши таку норму безпосередньо в законодавчому акті, або ж делегувати відповідні повноваження органам місцевої влади.

В Україні, виходячи з наведеного, найбільш оптимальною вбачається імплементація вищеназваних положень до чинного законодавства, що регулює сферу соціального захисту сімей із дітьми, а також вагітних жінок. Ці положення могли б знайти своє втілення, зокрема в Законі України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» шляхом його доповнення відповідними нормами щодо можливості паркування сімей із малими дітьми, а також вагітних жінок на місцях, відведених для осіб з інвалідністю.

Держава	Загальні правила облаштування місць паркування транспортних засобів осіб з інвалідністю	Особливості надання послуг
<p>Бельгія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках, за виключенням пішохідних зон; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA) – блакитним квадратом із білим (або контрастним кольорами) зі стилізованим зображенням людини в колісному кріслі.</p>	<p>Безкоштовно в зонах платного паркування та без обмеження у часі; на приватних парковках оплата визначається власником парковки.</p>
<p>Болгарія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).</p>	<p>Безкоштовно в зонах платного паркування, з обмеженням у часі – не більше 3 годин.</p>
<p>Чехія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; до імплементації Директиви 2023/0311(COD) місця паркування позначалися символом O1 (відповідно до паркувальної карти) або дорожнім знаком із міжнародним символом доступу (ISA), на якому розміщена інформація про дозволену тривалість безкоштовного паркування; у разі гострої необхідності дозволено паркування в місцях, заборонених для паркування.</p>	<p>Безкоштовно в зонах платного паркування в межах встановленого часу; для осіб із картою важкої інвалідності безкоштовно, протягом 12 годин безперервного паркування. Оплата на приватних парковках на пільгових умовах.</p>
<p>Данія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).</p>	<p>Безкоштовно у громадських паркувальних зонах; з обмеженням у часі: не більше 15 хвилин у місцях, де паркування заборонено (за умови,</p>

		якщо не створюється перешкод), не більше 1 години в місцях, де паркування дозволено на 15–30 хвилин; без обмеження у часі в місцях з обмеженням у часі 1–3 години. Оплата на приватних парковках визначається власником парковки.
<p>Німеччина</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Якщо немає інших варіантів, дозволяється паркуватися в пішохідних зонах на певний час. Не дозволяється паркуватися на місці парковки, зарезервованому для інших людей з обмеженими можливостями.</p>	<p>Безкоштовно з обмеженням у часі не більше 24 годин та не більше 3 годин у місцях, де паркування заборонено (за умови, якщо не створюється перешкод). Оплата на приватних парковках визначається власником парковки. Паркування на відведених для мешканців паркувальних місцях можливе до трьох годин.</p>
<p>Естонія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Не можна паркуватися на дорозі, де паркування заборонено, та в пішохідних зонах.</p>	<p>Безкоштовно в зонах платного паркування та без обмеження у часі на дорозі, де паркування безкоштовне, але обмежене за часом; у місцях, де паркування заборонено (за умови, якщо не створюється перешкод, та авто повністю припарковано на пішохідній частині). Оплата на приватних парковках визначається власником парковки.</p>
<p>Ірландія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках, або в інших місцях по всій території країни; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Користування місцем парковки мають право власники паркувальної</p>	<p>Плата за паркування та пільги на час паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю варіюються. Безкоштовним є паркування на спеціальному вуличному паркувальному місці протягом</p>

	картки для людей з обмеженими можливостями.	необмеженого часу, якщо не вказано інше. Оплата на приватних парковках визначається власником парковки.
Греція 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Використання паркувальної картки дозволяє першочергове паркування на дорогах загального користування або в місцях руху транспортних засобів і пішоходів.	Безкоштовна парковка на вулиці та муніципальних автостоянках. Переважно обов'язкова оплата на парковках. Відсутнє обмеження часу в місцях із безкоштовною парковкою.
Іспанія 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).	Безкоштовне паркування на вулиці та муніципальних автостоянках. Всі інші парковки оплатні, пільги щодо оплати та часу паркування варіюються.
Франція 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Існує національна система пільг для паркування осіб з інвалідністю, які можуть застосовувати місцеві варіації спеціальних позначень. Не можна паркуватися у місцях, де парковка заборонена, та в пішохідних зонах.	Безкоштовне паркування на дорогах, де платна парковка, але обмежено за часом. Плата за паркування та пільги щодо часу паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідності варіюються. На приватних парковках переважно передбачається безкоштовне паркування.
Італія 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA) та подвійною жовтою смугою. Не дозволено паркуватися на місцях, позначених	Переважно відсутнє безкоштовне паркування у зонах платного паркування. На дорогах, де відсутнє платне паркування, немає обмеження щодо часу для транспортного засобу осіб з інвалідністю.

	цифрами, які ідентифікують дозвіл на використання місця іншою особою з інвалідністю. В екстрених випадках дозволено паркуватися на дорогах, де паркування заборонено.	На приватних парковках на кожні 50 місць надається 1 безкоштовне місце для паркування транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.
Кіпр 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).	Безкоштовно та без обмеження у часі на дорогах і громадських автостоянках, окрім місць, де паркування заборонено. На приватних парковках надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.
Латвія 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Дозволяється паркуватися у місцях, заборонених для паркування.	Безкоштовно та без обмеження у часі на спеціально відведених паркувальних місцях. На приватних парковках не передбачається жодних пільг для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.
Литва 	На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Дозволено паркуватися на дорогах, де паркування заборонено, але за умови, що це не створює перешкод.	Безкоштовно та без обмеження у часі на спеціально відведених паркувальних місцях. Паркування на загальних місцях є платним, але без обмеження часу. На деяких приватних парковках надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю на спеціально відведених паркувальних місцях.
Люксембург 	Для людей з обмеженими можливостями зарезервовано близько 400 паркувальних місць. Вони	Відсутнє безкоштовне паркування, за виключенням спеціально облаштованих паркувальних місць та двох годин

	<p>позначаються міжнародним символом доступу (ISA), а також відповідними розмітками на поверхні дороги. Водіям без паркувальної картки особи з інвалідністю заборонено паркуватися на цих місцях.</p>	<p>на узбіччі в усіх районах Люксембургу; стягується стандартна оплата, дотримується максимальний період паркування.</p>
<p>Угорщина</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Транспортним засобам із паркувальною картою особи з інвалідністю можна паркуватися у місцях, де паркування заборонено.</p>	<p>Безкоштовно та без обмеження у часі. На деяких приватних парковках надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.</p>
<p>Нідерланди</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA) або розташовані в синій зоні – це зона, позначена синьою лінією або дорожнім знаком «P Zone», де можна припаркуватися на певний період із паркувальною картою особи з інвалідністю. У місцях, де паркування заборонено, дозволяється паркування, але не більше 3 годин за умови, що це не створює перешкод.</p>	<p>Обов'язкова плата на платних парковках. Відсутнє обмеження у часі на безкоштовних парковках. На приватних парковках і автостоянках не надається жодних пільг для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю. Поширеним є явище приватного паркувального місця для транспортного засобу особи з інвалідністю, яке позначено дорожнім знаком із символом інвалідного візка та конкретним ім'ям або номерним знаком.</p>
<p>Австрія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA) (дорожнім знаком та/або дорожньою розміткою). Не дозволяється паркуватися,</p>	<p>Переважно безкоштовно та без обмеження часу, оскільки ці правила паркування визначаються муніципалітетом. На приватних парковках не надається безкоштовне паркування для транспортних</p>

	якщо місце позначене реєстраційним номером автомобіля. За необхідності дозволяється паркування в місцях, де заборонено паркування, або в пішохідній зоні.	засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.
<p>Польща</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Дозволяється паркування в місцях, де заборонено паркування, крім доріг. Можна паркуватися з обох боків дороги, де паркування обмежено, в непарні та парні дні, але за умови, що це не створює перешкод.</p>	<p>Безкоштовно та без обмеження у часі на спеціально відведених паркувальних місцях. На приватних парковках не надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.</p>
<p>Португалія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA) або символом вагітної жінки, або жінки з дитиною на руках.</p>	<p>Безкоштовно на дорогах і муніципальних стоянках на спеціальних місцях паркування. Обов'язкова плата на платних парковках. Відсутні пільги по часу. На приватних парковках і автостоянках не надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.</p>

<p>Румунія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Не менше 4 % від загальної кількості місць для паркування, але не менше 2 місць, розташованих поблизу громадських служб або в організованих зонах паркування.</p>	<p>Безкоштовне використання спеціальних місць для паркування транспортних засобів осіб з інвалідністю на дорогах і муніципальних автостоянках. Муніципалітет виділяє безкоштовні місця для паркування транспортних засобів осіб з обмеженими можливостями, які цього потребують, якомога ближче до місця проживання.</p>
<p>Словенія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).</p>	<p>Безкоштовне паркування лише на місцях для транспортних засобів осіб з інвалідністю. Обов'язкова плата на платних парковках. Відсутні пільги по часу. На дорогах, де паркування заборонено, – не більше 2 годин, за умови, що це не створює перешкод. На деяких приватних парковках надається можливість безкоштовного паркування.</p>
<p>Словаччина</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA). Користуватися зонами обмеженого паркування дозволено для транспортних засобів, позначених символом O1.</p>	<p>Безкоштовно та без обмеження у часі на спеціальних паркувальних місцях на дорогах і муніципальних автостоянках. На деяких приватних парковках надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою осіб з інвалідністю.</p>
<p>Фінляндія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).</p>	<p>Безкоштовно та без обмеження у часі, а також у місцях, де паркування заборонено (за умови, якщо не створюється перешкод). Оплата на приватних парковках визначається власником парковки.</p>

<p>Швеція</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).</p>	<p>Безкоштовно в деяких регіонах, на дорогах і муніципальних автостоянках на спеціальних місцях. У місцях, де паркування заборонено – не більше 3 годин, за умови, якщо не створюється перешкод. У місцях із часовими лімітами – не більше 24 годин. Оплата на приватних парковках визначається власником парковки. Паркування на приватній території без дозволу власника нерухомості заборонено.</p>
<p>Велика Британія</p> 	<p>На дорогах і автостоянках; місця паркування позначаються міжнародним символом доступу (ISA).</p>	<p>Плата за паркування та пільги на час паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю варіюються. Безкоштовне паркування: на одинарних і подвійних жовтих смугах на дорогах до трьох годин, якщо немає заборони на завантаження чи розвантаження в цій зоні. На деяких приватних парковках надається безкоштовне паркування для транспортних засобів із паркувальною картою особи з інвалідністю.</p>

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.

При написанні матеріалів було використано інформацію із бази ECPRD. Відповідні матеріали не призначені для використання у власних наукових дослідженнях.